

Постановление № 7 от 1959 г., Пленум на ВС

За обобщаване практиката на Върховния съд по някои въпроси във връзка с отговорността за непозволено увреждане.

Съдебна практика на ВС на НРБ - граждански отделения, 1959 г., С., Наука и изкуство, 1960 г.

чл. 45 - 50,

чл. 54 ЗЗД

1. Отговорност за непозволено увреждане по чл. 45 ЗЗД носят само физическите лица, които са причинили вредата чрез свои виновни действия или бездействия. Юридическите лица отговарят за непозволено увреждане на основание чл. 49 и 50 ЗЗД. 2. Отговорността за непозволено увреждане по чл. 45 ЗЗД се поражда при наличността на причинна връзка между противоправното и виновно поведение на дееца и настъпилите вреди. Причинната връзка трябва да бъде доказана във всеки конкретен случай. Вината се предполага до доказване на противното. 3. Родителите, осиновителите, настойниците и другите лица, които са задължени да упражняват надзор над неспособни да разбират или ръководят постъпките си, отговарят лично за причинените от неспособните вреди. Те нямат право на регресен иск против неспособния за онова, което са заплатили на увредения. 4. Малолетните са неспособни по смисъла на чл. 47 ЗЗД и не отговарят за непозволено увреждане. Непълнолетните отговарят за непозволено увреждане, освен когато се окаже, че не разбират свойството и значението на онова, което извършват или не могат да ръководят постъпките си. 5. Лицето, което е причинило вреди другиму при крайна необходимост дължи обезщетение за тях, макар и деянието му да не е обществено опасно (чл. 46, ал. 2 ЗЗД и чл. 6 НК)*. 6. Отговорността на лицата, които са възложили другиму извършването на някаква работа, за вредите, причинени при или по повод на тази работа, е за чужди противоправни и виновни действия или бездействия. Тази отговорност има обезпечително гаранционна функция и произтича от вината на натоварените с извършването на работата лица. Лицата, които са възложили работата, във връзка с която са причинени вредите, не могат да правят възражения, че са невиновни в подбора на лицата и да се позовават на други лични основания за освобождаването им от отговорност. 7. Държавните предприятия, учрежденията и организациите отговарят по чл. 49 ЗЗД за вредите, причинени от техни работници и служители при или по повод на възложената им работа и тогава, когато не е установено кой конкретно измежду тях е причинил тези вреди. 8. Присъдата на наказателния съд относно това, дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца, е задължителна и за гражданския съд, който разглежда иска по чл. 49 ЗЗД за обезщетяване на вредите от същото деяние. 9. Отговорният по чл. 49 ЗЗД не може да бъде осъден да заплати на увредения обезщетение, по-голямо от онова, за което е осъден причинителят на вредите. Той може да възражава, че действителният размер на вредите е по-малък, от онзи, за който е осъден причинителят, освен когато размерът на вредите е елемент от фактическия състав на престъплението, за което е осъден причинителят. 10. Собственикът на вещта и лицето, под чийто надзор се

намира същата се освобождава от отговорност за причинените от нея вреди, когато се установи, че вредите са резултат на непреодолима сила или на изключителната вина на пострадалия. Собственикът на вещта и лицата, под чийто надзор се намира същата не отговарят за вредите причинени с нея по изключителна вина на трето лице. Лицето, под чийто надзор се намира вещта не може да противопостави на увредения възражението, че вредата е в резултат на недостатъци на вещта, за които отговаря собственикът. 11. Работниците, служителите и членовете на ТКЗС и ТПК не отговарят по чл. 50 ЗЗД за вреди, причинени от вещи, които са им били поверени във връзка с възложената им работа. 12. Влязлата в сила присъда, с която подсъдимият е признат за виновен за злополуката, не е пречка той да възразява по предявения против него иск за обезщетение, че и пострадалият е допринесъл за злополуката, ако наказателният съд не се е произнесъл по този въпрос. 13. (Отм. с постановление № 4/68 г.). 14. Когато предприятието, учреждението или организацията, при които е на работа причинителят на вредата е заплатило по силата на чл. 49 ЗЗД обезщетение и е предявило иск по чл. 54 ЗЗД против виновния, последният може да възразява за наличността на вина и у други работници или служители на същото предприятие, учреждение или организация и да иска разпределяне на сумата по чл. 127 ЗЗД. Виновният за причиняването на вредата не може да прави такова възражение по предявения против него регресен иск, когато въпросът за неговата отговорност е разрешен с влязла в сила присъда или решение по гражданско дело, в което е участвал той и отговорното по чл. 49 ЗЗД предприятие, учреждение или организация**.

15. При присъждането на обезщетение за имуществени вреди, понесени от трудова злополука, съдът е длъжен да приспадне от него полученото от пострадалия обезщетение по чл. 150 КТ**. 16. Когато от пострадалия или от наследниците му е направено искане за отпускане на пенсия за инвалидност поради злополука и е предявен пред съда иск за имуществени вреди, понесени в резултат на същата злополука, производството по заведеното пред съда гражданско дело следва да се спре на основание чл. 182 б. "г" ГПК. 17. Влязлото в сила решение на пенсионната комисия по искането на пострадалия или на наследниците му за отпускане на пенсия за инвалидност поради злополука е задължително само относно правото на пенсия и нейния размер за съда, който разглежда иска за обезщетение на понесените в резултат на същата злополука имуществени вреди. За изясняване на фактическите обстоятелства във връзка с този иск съдът може да изиска и приложи към делото пенсионното производство, данните по което следва да преценява по правилата на ГПК. 18. (Отм. с постановление № 11/63 г.).

Отговорността за непозволено увреждане е предвидена от закона в защита на собствеността, както и на другите права и интереси на гражданите, предприятията и обществените организации. Тя има за задача не само да задължи виновния да обезщети пострадалия за причинените му вреди, но и да възпитава гражданите да спазват законността и да не увреждат противоправно правата и интересите на другите граждани и организации.

Разрешаването на споровете във връзка с отговорността за непозволено увреждане е важен дял от дейността на съдилищата. В отделни случаи съдилищата разрешават нееднакво тези спорове. Поради това се налага обобщаване на практиката на Върховния съд по някои въпроси във връзка с тази отговорност.

* По Наказателния кодекс от 1968 г. съответства чл. 13. ** Срв. т. 15 от Постановление № 4/75 г., Пленума на Върховния съд. *** Текстът е по Кодекса на труда от 1951 г. Член 150 от този кодекс не е отменен с [§ 4 от Кодекса на труда от 1986 г.](#)